

18 KASIM
AVRUPA ANTİBİYOTİK FARKINDALIK GÜNÜ

Günümüzdeki modern tıp uygulamalarında en önemli tedavi yöntemlerinden birisi ilaçla tedavidir. Geçtiğimiz yüzyıla kadar bu bildiğimiz anlamda sınırlı sayıda ilaçla idare edilerek gelmiştir. Var olanlara son yüz senede binlercesinin katılması ile ilaç sayısı ve çeşitliliği son derece artmıştır. Bu durum, doğal olarak gün geçtikçe ilaca daha kolay erişim olanağını yaratmıştır. Bu durum da;

- ✓ İlaçları yanlış şekilde, yanlış dozda ve sürede kullanmak,
- ✓ Reçeteyle satılması gereken ilaçları doktor kontrolü dışında kullanmaya çalışmak,
- ✓ Gereksiz yere pahalı ilaçları kullanmak,
- ✓ İlaç kullanmada savurganlık gibi pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir.¹

Başta antibiyotikler olmak üzere ilaçların uygun olmayan tüketimi yıllardır önemli bir sorundur ve bazı araştırmalarda reçetelerdeki ilaçların %60'dan fazlasının uygun reçete edilmediği vurgulanmaktadır.²

Antibiyotikler bakterilerin neden olduğu enfeksiyonların tedavisinde kullanılmakta olup, tüm dünyada ve ülkemizde en sık kullanılan ilaçlar arasında ilk sıradadır. Antibiyotikler, çeşitlerine göre farklı bakterilere karşı bakterileri öldürerek ya da çoğalmasını engelleyerek etki göstermektedir.³ Bakteriler insan vücudu dışında da yaşayabilen, hızla çoğalabilen tek hücreli mikroplardır. Antibiyotikler sadece bakterilere etki etmektedir.⁴

Antibiyotiğin yanlış kullanımına bağlı olarak artan antibiyotik direnci ve olumsuz sonuçları tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli bir halk sağlığı sorunudur.⁴ “Avrupa Antibiyotik Farkındalık Günü”, halk sağlığı açısından büyük bir önemi olan antibiyotik direncinin önlenmesi için antibiyotiklerin uygun şekilde kullanılması ve gereksiz antibiyotik kullanılmasının önüne geçilmesi için kamuoyunun konuya dikkatini çekmek amacıyla, 2008 yılından beri her yıl 18 Kasım tarihinde düzenlenmektedir.^{4,5}

Antibiyotiklere karşı direnç gelişmesi enfeksiyonlara bağlı ölüm riskini arttırmaktadır. Son çalışmalar dünya genelindeki ölümlerin %25'inin enfeksiyonlara bağlı olarak meydana geldiğini göstermektedir. DSÖ Avrupa Bölgesinde her yıl 25.000 kişinin antibiyotik dirençli enfeksiyonlardan öldüğü tahmin edilmektedir.⁶

Antibiyotiklerle İlgili Bilinmesi Gereken Önemli Noktalar

Antibiyotiklere direnç arttıkça toplumda enfeksiyon hastalıklarının daha uzun sürmesi, yayılması, salgınların sıklaşması ve ölüm riskinin artması söz konusudur.^{7,8}

“Antibiyotik direncini önlemek için “doğru antibiyotik kullanma” stratejisi uygulayarak, antibiyotiklere karşı dirençli bakterilerin gelişmesini durdurmak mümkün olacaktır.

¹ [Internet] https://gss.sgk.gov.tr/aik/toplum/doc/hasta_aik_kitap.pdf. Erişim:12.11.2015.

² [Internet] <http://docplayer.biz.tr/5548842-Xii-tipta-uzmanlik-egitimi-kurultayi.html>. Erişim:12.11.2015.

³ [Internet] http://www.akilcilac.gov.tr/?page_id=1012. Erişim:12.11.2015.

⁴ [Internet] <http://www.antibiyotikfarkindalik.org/Anasayfa/antibiyotikfarkindalik>. Erişim:12.11.2015.

⁵ [Internet] <http://thsk.saglik.gov.tr/haberler/420-18-kasim-antibiyotik-farkindalik-gunu.html>. Erişim:12.11.2015.

⁶ [Internet] <http://www.medikalakademi.com.tr/antibiyotik-direnci-farkindalik-ekmud/>. Erişim:12.11.2015.

⁷ [Internet] <http://ekmud.org.tr/ekmud-18-kasim-2014-7-avrupa-antibiyotik-farkindalik-gunu-basin-aciklamasi.ekmud/>. Erişim:12.11.2015.

⁸ [Internet] https://gss.sgk.gov.tr/aik/toplum/doc/hasta_aik_kitap.pdf. Erişim:12.11.2015.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-88

Doğru antibiyotik kullanmak sadece gerekli olduğunda, doğru seçilen ilaçlarla, uygun dozda ve uygun sürede antibiyotik kullanmaktır.^{7,8}

Antibiyotikler, soğuk algınlığı veya grip gibi virüslerin yol açtığı enfeksiyonlarda etkili değildir; sadece bakteriyel enfeksiyonlara karşı etkilidir. Antibiyotik kullanılmasına gerek olup olmadığına hekim karar vermeli ve sadece hekimin reçete ettiği antibiyotikler alınmalıdır.⁷

Antibiyotikler “ateş düşürücü, kırgınlık giderici, ağrı kesici ilaçlar” değildir. Ateş vücutta bulunan bir enfeksiyonun göstergesi olabilir fakat her enfeksiyon bakteriyel değildir.^{7,8}

Antibiyotikler soğuk algınlığı veya gripte yararlı değildir.^{7,8}

Bakteriyel bir enfeksiyona karşı tedbir olarak antibiyotik alınırsa antibiyotiklerin istenmeyen yan etkileriyle (özellikle ishal gibi) karşılaşılabilir. Gereksiz antibiyotik kullanılması sonucunda antimikrobiyal direnç ortaya çıkmaktadır.^{7,8}

Antibiyotik kullanıldığında tek riskin direnç gelişmesi olduğunu düşünmek hatalıdır. Antibiyotikler masum ilaçlar değildir; istenmeyen yan etkileri vardır. Ciddi alerjik reaksiyonlara, karaciğer veya böbrek zararına, ishale yol açabilirler. Hatta dizanteriyi taklit edebilen kanlı ishal tablosu bile gelişebilir. Bu yüzden, sadece hekim tarafından önerilen antibiyotikler kullanılmalıdır.^{7,8}

Hekim tarafından önerilen dozun tamamı önerilen sürede kullanılmalıdır. Birey kendini iyi hissettiğinde antibiyotik kullanmayı sonlandırmamalıdır. Antibiyotikler, hekimin önerdiğinden ne daha kısa, ne de daha uzun süre kullanılmamalıdır.^{7,8}

Antibiyotik tedavisine ara verilmesi veya doz atlanması bakterilerin direnç geliştirmesine yol açar. Böylece, tedavi başarısız olur ve hastalık tekrarlar.^{7,8}

Antibiyotik direncinin önlenmesi için hekimler, reçete edilen antibiyotiğin nasıl ve ne kadar süre kullanılması gerektiğini hastalara uygun bir şekilde açıklamalı, virüslere bağlı gelişen grip, nezle gibi hastalıkların tedavisinde antibiyotiklerin kullanılmadığı hastaya detaylı bir şekilde anlatmalıdır.^{4,5} Eczacılar, reçetesiz olarak antibiyotik almak isteyenleri hekime yönlendirmeli, tedavisinde antibiyotiğin yeri olmayan hastalıklar için ilaç almak isteyenleri uyarmalıdır.⁵

Ayrıca, eczacılar reçetesiz olarak antibiyotik almak isteyenleri hekime yönlendirmeli, tedavisinde antibiyotiğin yeri olmayan hastalıklar için ilaç almak isteyenleri uyarmalıdır.⁵